

التوبة - سواحيلي

Toba

جمعية الدعوة بالزنجي

جمعية الدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزنجي

هاتف: ٤٢٣٤٤٦٦ ٠١٦ - فاكس: ٤٢٣٤٤٧٧ ٠١٦

Toba

التوبة - سواحيلي

Kimetasiriwa na:
Abdallah Ally Chumbe
Ally Nassoro Ally
Abubakar Kassim

جمعية الدعوة والارشاد ونوعية الجاليات في الزلفي
هاتف: 966 164234466 - فاكس: 966 164234477

UTANGULIZI

Kila sifa njema anastahiki Allah, na Rehma na Amani zimfikie juu yake Mtume wa Allah. Ama baada ya hayo,:

Amesema Allah -Mtukufu- **“Anaetenda maovu, ama kuidhulumu nafsi yake kisha akataka msamaha kwa Allah, atamkuta Allah kuwa ni msamehevu na ni mwenye huruma”**

FADHILA ZA TOBA.

kila sifa njema anastahiki Allah, na Rehma na Amani zimfikie juu yake Mtume wa Allah, na jamaa zake na Mas-haba zake wote. Ama baada ya hayo.

Alikuwa mtu mmoja kwa Ibrahim Ibn Ad-ham - Allah amrehem- akasema: Hakika nimeifanyia Israf (kuidhulumu) nafsi yangu kwa kufanya Madhambi naomba nipe mawaidha. Akasema Ibrahim: Ukinikubalia mambo matano na ukayaweza kuyatekeleza basi maasi hayatakudhuru. Akasema yule mtu: Ni

mambo gani hayo? Akasema Ibrahim: Ukitaka kumuasi Allah usile Riziki yake!

Yule mtu akasema: Nitakula wapi? Wakati kila kilichomo Ardhini ni Riziki yake? Akasema Ibrahim: Hivi inakuwa vizuri kula Riziki ya Allah ilihali unamuasi? Akajibu yule mtu: Hapana!

Lete jambo la pili.

Akasema Ibrahim: Ukitaka kumuasi Allah usiishi kwenye Ardhi yake. Yule mtu akajibu: Hili ni kubwa kuliko la kwanza! Nitaishi wapi sasa? Akasema Ibrahim: Hivi itakuwa vizuri kula riziki ya Allah ukaishi kwenye Ardhi yake, kisha unamuasi? Akajibu yule mtu: Hapana!

Lete jambo la tatu.

Akasema Ibrahim: Ukitaka kumuasi Allah nenda sehemu ambayo yeye hatokuona. Akasema yule mtu: Nitaenda wapi, ilihali Allah anaona yaliyo ya Siri na ya Dhahiri?

Akasema Ibrahim: Hivi itakuwa vizuri kula riziki ya Allah ukaishi kwenye Ardhi yake, na ukamuasi ilihali anakuona? Akasema yule mtu: Hapana! **Lete jambo la nne.** Akasema Ibrahim: Akija Malakul-mauti kuchukua Roho yako, mwambie: Hebu niache kidogo ili nitubu na nitende mema. Akasema yule mtu: Hawezi kunikubalia na wala hatonicheleweshea muda. Akasema Ibrahim: Kama huwezi kujizuilia Umauti ili utubu na urejee kwa Allah, kwanini unamuasi? Akasema yule mtu: Lete jambo la tano. Akasema Ibrahim: Wakikujia Malaika wa motoni kukuchukua ili wakuingize motoni, wakatalie usiende nao. Akasema yule mtu: Hawatoniacha wala hawatonikubalia. Akasema tena Ibrahim: Kama ni hivyo mbona unataraji kuokoka sasa? Akasema yule mtu: Yananitosha haya, ninamuomba msamaha Mola wangu mlezi na ninatubia kwake.

Hakika Allah amewaamrisha waja wake waliomuamini wote kutubia kwake, amesema

Allah: **“Tubieni kwa Allah nyote Enyi waumini ili mpate kufaulu”** [Al-nour: 31]

Na akawagawa waja katika makundi mawili: Kuna wenye kutubia na wenye kuzidhulumu nafsi zao, amesema Allah: **“Na wale wasiotubia hakika hao ni wenye kudhulumu (nafsi zao)”** [Al-hujraat: 11].

Na mahitaji ya Mwanadamu kwenye Toba ni endelevu, ambapo kila mwanadamu ni mwenye kukosea na wabora katika hao ni wale wenye kutubia, kama alivyo sema Mtume – Rehema na Amani ya Allah ziwe juu yake.

Na hakika watu wengi wanaofanya makosa ni kwa sababu tu ya kuyadharau maasi, wakawa wanamuasi Allah usiku na mchana, na wapo wengine wanayaona maasi kuwa ni kitu kidogo sana na kuyadharau, na wala hawayafikirii, amesema Ibn Masoud –Allah amuwie radhi-
“Hakika muumini huyaona madhambi yake kama vile amekaa chini ya Jabali akiwa anaogopa ataangukiwa, na mtu muovu

huyaona madhambi yake ni kama Nzi alie pita juu ya pua yake, kisha akamfukuza kwa mkono wake”.

Hakika muumini mwenye akili huwa aangalii udogo wa maasi, lakini huwa anaangalia ukubwa wa anaemuasi.

Na alipokuwa mwanadamu sio mwenye kuhifadhiwa na kutenda makosa, ndio Allah - Mtukufu- akafungua mlango wa Toba na kuamrisha watu watubie, anasema Allah - Mtukufu- **“Sema Enyi waja wangu mliojidhulumu nafsi zenu! Msikate tamaa na rehema za Mwenyezi Mungu, bila shaka Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote, hakika yeye ni mwingi wa kusamehe, (na) mwingi wa kurehemu”** [Al-zumar: 53], na amesema Mtume -Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- **“Mwenye kutubia kutokana na Dhambi Fulani ni sawa na mtu asiekuwa na dhambi kabisa”** [ameipokea Ibn Majah].

Na sio hayo tu! Bali kila inapokuwa toba ya kweli basi Allah huyabadilisha yale maovu ya mja kuwa mema, amesema Allah -Mtukufu- **“Ispokuwa atakaetubia na kuamini na akatenda mema, basi hao atawabadilishia Allah maovu yao kuwa mema, na Mwenyezi Mungu ni mwingi wa kusamehe, (na) mwingi wa kusamehe”** [Al-furqan: 70].

Na katika makosa makubwa ambayo huyafaanya Muislam: kuchelewesha Toba, na katika watu kuna yule ambae anatambua kosa lake, na kujua uharamu wa matendo anayoyafanya, lakini anachelewesha kutubia, ilihali mwanadamu hajui kuwa lini utamjia umauti! Kwa sababu hiyo sasa inapasa kwa mwanadamu aharakishe kufanya toba kwa madhambi aliyoyafanya, kama vile anavyohitajika alete Is-tighfari (kuomba msamaha) kwa wingi, kutokana na madhambi yake yote, anayo yajua na asiyo yajua, na anatakiwa aharakishe kuleta toba kutokana na madhambi aliyoyafanya, hata yakiwa

madhambi mengi kiasi gani, na inatakikana atambue mwanadamu kwamba hakuna dhambi kubwa kwake kama mtu akadai uungu (anaweza kufanya ayafanyayo Mwenyezi Mungu) hakika alisema Fir-aun kuwaambia watu wake: “Enyi watu wangu! Sijapata kujua kwenu muabudiwa asiokuwa mimi!” pamoja na madai yake hayo, Allah - Mtukufu- alimtuma Nabii wake Mussa akamlinganie na kumuamrisha kutubia, amesema Allah -Mtukufu- **“Nenda kwa Fir-auni hakika yeye amechupa mipaka (17) Je unapendelea kuitakasa nafsi yako? (18) Na nikuelekeze njia ya kumtii Mola wako upate kumuogopa?** [Al-nazat: 17-19], laiti Fir-auni angeitikia wito huo na akatubia, basi Allah angemsamehe madhambi yake.

Kisha tambua kwa mara nyingine ya kwamba mwenye kufanya toba kwa dhambi aliyoifanya, kisha akarejea tena kufanya ile dhambi, huyu anatakiwa afanye toba kwa mara nyingine, na aendeleo kurejea kufanya toba kila atapokuwa

anakariri kufanya dhambi hiyo ama nyingine, na wala asikate tamaa na rehema ya Allah, imesimuliwa na Anas -Allah amuwie radhi- amesema: Nimemsikia Mtume wa Allah - Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- akisema: amesema Allah -Mtukufu- “Ewe Mwanadam! Hakika utakapo niomba na kunitaraji mimi nitakusamehe madhambi uliyonayo yote wala sitojali, Ewe Mwanadam! Lau madhambi yako yatafikia umbali wa mbingu, kisha ukaniomba msamaha, nitakusamehe na wala sitojali, Ewe Mwanadam! Hakika wewe ukinijia mimi na makossa yenye ujazo wa Ardhi, kisha ukanijia bila kunishirikisha na chochote kile, nitakujia na msamaha kwenye ujazo huo” [imepokelewa na Imam Tirmidhiy].

Na katika watu wapo wanaokata tamaa na rehema za Allah, na hilo ima kwa kuwa na madhambi au maasi mengi, au inawezekana amefanya toba mara nyingi huku akiwa anarejea kufanya kosa hilo hilo, akidhania

kwamba Allah hatomsamehe, anaendelea kufanya maovu na kuacha toba na kurejea kwa Allah, hili ni katika makossa makubwa sana.

Hakika hakati tamaa na rehema za Allah isipokuwa Makafiri, anasema Allah –Mtukufu- **“Sema Enyi waja wangu mliojidhulumu nafsi zenu! Msikate tamaa na rehema za Mwenyezi Mungu, bila shaka Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote, hakika yeye ni mwingi wa kusamehe, (na) mwingi wa kurehemu”** [Al-zumar: 53] na akasema tena: **“Hakika hawakati tamaa na rehema za Mwenyezi Mungu isipokuwa watu Makafiri”** [Yusuf: 87], na kuna wengine wanaacha kufanya toba kwenye baadhi ya maasi kwa kuogopa maneno ya watu, au anaogopa kama atafanya toba basi atapoteza nafasi yake (cheo) katika jamii anayoishi, au kazi anayoifanya, akasahau kwamba atakwenda kaburini akiwa peke yake, atapelekwa kwa Mola wake mlezi, na aulizwe juu ya matendo yake, na wala hatonufaishwa na fulani wala Fulani katika wale waliokuwa

wakimshawishi, na kumpambia maasi, na hapa sasa yatakiwa kila mwanadamu atambue kuwa atakaye acha jambo kwa ajili ya Allah basi Allah atampa mbadala wa jambo hilo likiwa na kheri zaidi.

Kisha katika watu kuna mwenye kuendelea kufanya Madhambi, akikemewa na kukatazwa, husema: *Hakika Allah ni mwingi wa kusamehe na mwingi wa huruma*, bila shaka huu ni ujinga na upuuzi, lakini pia ni kupotezwa na Shetani kwa baadhi ya watu, kwani Rehema za Allah ni kwa ajili ya watu wema tu, na wala sio watu waovu wenye kung'ang'ania madhambi, anasema Allah -Mtukufu- **“Hakika rehema za Allah ziko karibu na watu wema”** [Al-araf: 56], kisha Allah pamoja na msamaha wake, na huruma yake, ni mkali wa kuadhibu, amesema Mtukufu: **“Waambie waja wangu ya kwamba mimi ni mwingi wa kusamehe, na mwingi wa huruma (49) Na hakika adhabu yangu ni adhabu inayo umiza kweli kweli”** [Al-hijr: 49-50].

MASHARTI YA TOBA

Hakika toba ya kweli ina masharti, ambayo Wanawachuoni waliyachukua kutoka kwenye Aya na Hadithi mbali mbali, ambayo ni:

Ya kwanza: Kujing'oa (kuacha kabisa) dhambi kwa haraka.

Ya pili: Kujutia yaliyo pita.

Ya tatu: Kuweka azma ya kutorudia dhambi mara nyingine.

Ya nne: Kurejesha haki za wale alio wadhulumu, na awatake msamaha, amesema Mtume -Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- "Yeyote ambae ana chochote cha dhulma cha ndugu yake Muislam, na ajivue nacho leo leo, kabla haijafika siku ambayo hakuna Dinari wala Dirham, isipokuwa mema yake na mabaya" [Imepokelewa na Bukhari], lakini yule asieweza kurejesha haki za watu baada ya kutumia juhudi kubwa, basi msamaha wa Allah unategemewa.

NA KATIKA HAKI:

- a) Haki za kimali: Hii inatakiwa irejeshwe kwa mwenyewe kwa kutumia njia yeyote ile, au kujihalalishia kwake (kumuomba msamaha). Na kama hamfahamu mwenyewe, au alimtafuta hakufanikiwa kumpata, au alisahau kiasi cha mali aliyoichukua kwa huyo mtu, huyu anatakiwa akadirie hiyo haki na atoe sadaka hicho kiwango alichokikadiria.
- b) Haki za Kimwili: Hii inatakiwa mtu atubu, nayo ni kumpa mamlaka yule mwenye haki achukue haki yake, ima kwa mali (Fidia), au kisasi, au kusamehe, na kama mwenye haki hamfahamu basi anatakiwa amtolee sadaka na kumuomba dua kwa wingi.
- c) Dhulma katika kuvunja heshma za watu: Kma vile dhulma ya kusenganya, au kumsingizia mtu zinaa, au umbea, au kuwagombanisha ndugu, huyu anatakiwa ajivue kwa yule aliemkosea, na akitengeneze kile alichokiharibu kiasi inavyowezekana, pia kumuomba Duaa.

BAADHI YA AINA ZA TOBA

1- Toba ya mtu alieua: Inawajibika kwa alieua kwa kukusudia kutekeleza haki tatu.

Ya kwanza: Haki ya Allah -Mtukufu- hii malipo yake ni toba ya kweli, kujuta juu ya hilo kosa kubwa.

Ya pili: Haki ya Warithi, hii malipo yake ni mtu kujisalimisha kwao, ili waweze kuchukua haki yao, kwa Kisasi, Fidia ama Msamaha.

Ya tatu: Haki ya mtu alieuwawa, hii haiwezekani kutekelezwa hapa Duniani, sasa kama toba ya muuaji itakuwa nzuri, na akajisalimisha kwa ndugu wa muuliwa, basi Allah atamsamehe na atamlipa yule alieuwawa siku ya Kiyama malipo yaliyo bora zaidi kutoka kwake.

2- Toba ya mtu aliekula Riba: Hii inakuwa kwa kuacha Riba, kuazimia kuto rudia tena, na kujutia matumizi ya Riba yaliyopita, ama mali anazo miliki ambazo alizipata kwa njia ya Riba, wametofautiana Wanachuoni katika hukmu

yake, lakini anaona Ibn Taymiya, Ibn Saadiy, na Ibn Uthaymin, kwamba yafaa kwa anaemiliki mali za Riba kubaki nazo, kwa sharti awe alizipata kabla ya kutubia, na wala haimlazimu kuzitoa, lakini anatakiwa aache kupokea mali zote za riba zitazokuja baada ya toba, dalili ya haya kauli ya Allah -Mtukufu- **“Na amehalalisha Allah Biashara na akaharamisha Riba, yeyote atakaejiwa na Mawaidha kutoka kwa Mola wake na akaacha (riba), yatamfaa yale yaliyopita na jambo lake lipo kwa Allah”.**

TOBA YA KWELI

Ili Toba ikubalike, inatakiwa ifanywe kwa Ikhlas (kwa ajili ya Allah), hawezi kuonekana mtu ametubia, kwa kuacha kwake madhambi kwa sababu yana haribu heshima yake ama yanamuharibia nafasi yake ya kazini.

Hawezi kuhesabika mtu ametubia kwa kule kuacha dhambi kwa sababu za kiafya, kama vile mtu akaacha zinaa kwa kuogopa maradhi, na yasiyokuwa hayo.

Hawi mwenye kutubia, alieacha kuiba kwa sababu hawezi, ama anamuogopa mlinzi, na mfano wa hayo.

Haitwi mtu katubia, alie acha pombe au madawa ya kulevya kwa sababu ya kufilisika.

Na wala haitwi mtu katubia yule anaeshindwa kufanya maasi kutokana na sababu zilizo nje ya utashi wake.

Kama ilivyo lazima kwa anaetubu kuhisi ubaya wa madhambi, na hii inamaanisha toba iliyo sahihi haiwezekani huku anahisi ladha ya

madhambi yake, na kufurahi pale anapo kumbuka madhambi yake yaliyopita, au akawa anatamani kuja kurejea tena kutenda dhambi baadae.

Kama ilivyo lazima kwa mtu anaetubu, kujitakasa na mambo ya haramu yaliyopo, Mfano: ulevi, vyombo vya michezo, au picha na filamu za haramu, pia kuwaepuka marafiki waovu, ambao wanamsaidia kwenye kutenda maasi, na hawa marafiki baadhi yao watawalaani wenzao siku ya Kiyama, ndio ikalazimika kwa anaetubia kujiweka nao mbali, ikiwa hawezi kuwalingania na kuwafanya wawe watu wema, na huja Shetani akapamba kwa wanaotubu kuweza kurejea kwa marafiki zao waovu, kwamba watawalingania, pamoja na kwamba wao ni dhaifu hawataweza kuwaathiri, bali hilo litakuwa ndio sababu ya yeye kurudi kwenye madhambi, Itamlazimu achague badala ya hao marafiki wengine wema, watakao msaidia katika mambo ya kheri na kumwelekeza mambo ya kheri.

MAMBO YANAYO MSAIDIA MTU KUTUBU

1. Kutenda kwa Ikhlas (kufanya kwa ajili ya Allah): Hii ndio njia yenye manufaa zaidi kwenye kuacha madhambi, atapofanya Ikhlas mja kwa ajili ya Mola wake mlezi, na akafanya toba ya kweli, Allah atamsaidia kwenye hilo, na atamuondoshea kila linalokuwa kikwazo kwake katika kufanya toba.
2. Kuilazimisha nafsi: Akiilazimisha mwanadamu nafsi yake kwenye kuacha maasi, Allah -Mtukufu- atamsaidia, amesema Allah: **“Na wale wanaojitahidi kwa ajili yetu, kwa yakini tutawaongoza kwenye njia yetu, na bila shaka Mwenyezi Mungu yu pamoja na wafanyao mema”** [Ankabut: 69].
3. Kuikumbuka Akhera: Akikumbuka Mwanadamu ufupi wa Dunia, na uharaka wa kuondoka kwake, na neema zilizopo Akhera kwa wenye kumtii Allah, na ukali wa Adhabu kwa wenye kumuasi, hakika

hiyo itakuwa ni kizuizi kikubwa cha kumzuia kuingia kwenye madhambi.

4. Kujishughulisha na mambo yenye kuleta manufaa, na kujiepusha na upweke na faragha (kukaa peke yake): Na hilo kwamba Faragha ndio katika sababu muhimu ya mtu kuingia katika madhambi, atapo jishughulisha mwanadamu kwa jambo lenye manufaa kwake katika dini na dunia yake, hapo hatokuwa na fursa ya kufanya uovu.
5. Kujiweka mbali na vishawishi, na kila lenye kumkumbusha maasi: Anajiweka na kila lenye kuamsha vishawishi vya maasi, pia kila lenye kuamsha hisia za matamano ya kuangalia Filamu, kusikiliza Nyimbo chafu, kusoma vitabu vyenye uovu, na Majarida yasiyokuwa na maadili.
6. Kusuhubiana na watu wema, na kujiweka mbali na watu waovu: na jambo hilo linamsaidia mtu kufanya mambo ya kheri, na kumuhamasisha kuwaiga watu wema, na kujizuia na mambo ya ufisadi.

7. Kuomba Duwaa: Hii ndio dawa yenye manufaa zaidi, na duwaa ndio silaha ya Muumini, na ndio katika njia kuu ambayo inamsaidia mtu kutatuliwa shida zake, amesema Allah -Mtukufu-: **“Na amesema Mola wenu mlezi, niombeni nitawajibu”** [Ghafir: 60], akasema tena: **“Muombeni mola wenu kwa unyenyekevu na kwa siri”** [Aaraaf: 55] akasema tena: **“Na waja wangu watakapokuuliza hakika yangu, (waambie kuwa) mimi niko karibu nao, naitika maombi ya mwombaji anaponiomba, basi waniitikie na waniamini, ili wapate kuongoka”** [Baqara: 186].

VITU VINA VYO FUTA MADHAMBHI

Katika huruma ya Allah -Mtukufu- kwa waja wake, kwamba katika baadhi ya Ibada alizozijajibisha kwa waja wake, huwa zinafuta madhambi madogo madogo, na miongoni mwa ibada zinazofuta madhambi ni:

1. Swala tano: amesema Mjumbe wa Allah – Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- “Hivi mwaonaje! Lau mto ungepita kwenye mlango wa mmoja wenu, ikawa anaoga hapo mara tano kila siku, hivi kingebakia chochote katika uchafu wake? Wakasema: Hapana ewe Mtume wa Allah, akasema: Ndio kama hivyo swala tano, Mwenyezi Mungu anafuta madhambi na makosa kupitia hizo” [Imepokelewa na Ahlu sunan].
2. Swala ya Ijumaa: amesema –Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake-:” Atakaye tawadha na akaufanya vizuri udhu, kisha akaenda kuswali Ijumaa, akanyamaza na kusikiliza, atasamehewa madhambi yaliyopo kati ya Ijumaa hiyo na Ijumaa

nyingine, na nyongeza ya masiku matatu.....” Imepokelewa na Muslim.

3. Swaumu ya Ramadhani: Amesema – Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- “Ataefunga Ramadhani kwa kumuamini Allah, na kutaraji malipo kwake, atasamehewa madhambi yake yote yaliyo tangulia” Bukhary na Muslim.
4. Ibada ya Hajji: amesema: -Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- “Mwenye kufanya Hajji kisha hakufanya vitendo vibaya, wala maneno machafu, atarudi akiwa amesamehewa madhambi yake kama siku aliyojaliwa” Bukhary na Muslim.
5. Funga ya siku ya Arafa: amesema Mtume – Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- “Funga ya siku ya Arafa, inafuta madhambi ya mwaka uliopita na uliobaki(uliopo).” Ameipokea Ahmad.
6. Matatizo na Maradhi: amesema Mtume wa Allah –Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- “Haimpati Muislam tabu yeyote,

wala Maradhi, wala kero, wala Huzuni, wala Maudhi, wala majonzi, hata miba inayomchoma, isipokuwa Allah atamfutia makossa yake” Bukhari na Muslim, akasema tena: -Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- “Yule atakaye mtakia kheri Allah, basi humpa mtihani” Ameipokea Bukhry.

7. Istighfar (kuomba msamaha kwa Allah): Hakika jambo kubwa ambalo Allah anafuta madhambi kupitia hilo ni Istighfar, amesema Allah -Mtukufu- “**Allah hakuwa mwenye kuwaadhibu, ilihali wanataka Istighfar (wanaomba msamaha)**” [Anfal: 33], amesema -Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- “Hongera kwa yule ambae atakuta kwenye Kitabu chake Istighfari (kuomba msamaha) nyingi” Ameipokea Ibn Majah, na Baihaqy.

MASWALI NA MAJIBU:

Swali: Nataka kutubu lakini Madhambi yangu ni mengi sana, na wala sifahamu! Hivi Allah atanisamehe yote niliyoyafanya kwenye miaka yote iliyopita?

Jibu: Anasema Allah: “**Sema Enyi waja wangu mliojidhulumu nafsi zenu! Msikate tamaa na rehema za Mwenyezi Mungu, bila shaka Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote, hakika yeye ni mwingi wa kusamehe, (na) mwingi wa kurehemu**” [Al-zumar: 53], amesema tena Allah katika Hadithil-qudsiy: “Ewe Mwanadam! Hakika utakapo niomba na kunitaraji mimi nitakusamehe madhambi uliyonayo yote wala sitojali, Ewe Mwanadam! Iwapo madhambi yako yatafikia umbali wa mbingu, kisha ukaniomba msamaha, nitakusamehe na wala sitojali, Ewe Mwanadam! Hakika wewe ukinijia mimi na makossa yenye ujazo wa Ardhi, kisha ukanijia bila kunishirikisha na chochote kile, nitakuja

na msamaha kwenye ujazo huo” [imepokelewa na Imam Tirmidhiy].

Bali ukarimu wa Allah kwa waja wake ni mkubwa zaidi kuliko hayo, hakika mwenye kuifanya toba yake kuwa ya kweli, basi Allah humbadilishia makosa yake yote yaliyotangulia kuwa mema, kama alivyosema Allah: **“Isipokuwa waliotubu wakaamini na kufanya matendo mema, hao ndio Allah atawabadilishia maovu yao kuwa mema”** [Furqan: 70].

Swali: Nataka kutubu lakini marafiki wabaya hawatoniacha, na mimi nahisi unyonge (sina uwezo), nifanyeje?

Jibu: Ni lazima kusubiri na kuendelea na toba, na huko ni kutahiniwa, ili aweze kupambanuka yule mkweli kwenye toba yake na asiekuwa mkweli, lakini pia lazima kuchukua tahadhari ya kuto watii, Allah -Mtukufu- anasema: **“Basi subiri (ewe Muhammad) hakika ahadi ya Allah ni kweli, na wala wasikubabaishe wale wasiokuwa na yakini”** [Al-roum: 60], na mtu

anatakiwa atambue kuwa marafiki waovu watatumia njia nyingi tofauti ili wamrejeshe kwao, kisha baada ya kujua ukweli wake, na nguvu zake kwenye haki, watamuacha.

Swali: Nataka kutubu lakini marafiki zangu wa zamani wananitisha kuwa watanifedhehesha, kwa matendo niliyo yafanya, na kwamba wao wana picha na vielelezo, na mimi naogopea kuchafuliwa utu wangu, nifanyeje?

Jibu: Kwanza kabisa pambana na marafiki wa Shetani, na tambua kuwa vitimbi vya Shetani ni dhaifu.

Kisha tambua ukiwakubalia, watapata vithibitisho zaidi, hapo utakuwa umepata hasara mwanzo mwisho, lakini mtegemee Allah, Sema: *Toshelezo langu ni Allah, nae ni mbora wa kutegemewa.*

Na alikuwa Mjumbe wa Allah -Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake- akiwaogopa watu, husema: "Ewe Allah hakika sisi tunakuweka katika shingo zao, na tunajilinda

kwako na shari zao” [ameipokea Ahmad, na Abuu Daud].

Kiusahihi msimamo huu ni mgumu, lakini Allah yuko pamoja na wachamungu, na wala hawadhalilishi.

Chukua hiki kisa ambacho kina ushahidi bora juu ya msaada wa Allah kwa wanaomcha.

“Ni Swahaba: Murthid Bin Abii Murthid, alikuwa akiwatorosha wale wanyonge katika Waislam, kutoka Makka kwenda Madina, na alikuwepo Makka Mwanamke muovu, anaitwa: Anaaq, na alikuwa ni rafiki yake, na huyu (Swahaba) aliahidiana na mtu ampeleke Madina, anasema Murthid: “Nikaenda mpaka nikafika kwenye kivuli cha ukuta, kwenye usiku wa mbalamwezi, akaja Anaaq akaniona, alipo nikaribia akanifahamu kisha akasema: Twende tukalale pamoja usiku huu wa leo, nikamjibu: Ewe Anaaq! Allah ameharamisha Zinaa, akasema Anaaq: Eenyi watu! Huyu anawachukua (anawatroscha) Mateka wenu.

Wakanifuata watu wanane, mpaka nikafika kwenye pango nikaingia, wakaja mpaka wakasimama kichwani kwangu, Allah akawapa upofu wa kutionona, kisha wakarudi, nami nikarudi kwa yule rafiki yangu nikamchukua na kumpeleka Madina”

Ndio kama hivi Allah huwasaidia na kuwahami waumini na wenye kutubu.

Kisha kama yatakuwa wazi yale unayoyaogopea, na ikahitajika kuyaweka wazi zaidi, basi weka wazi msimamo wako kwa wengine, na waambie! Ni kweli nilikuwa nafanya madhambi lakini kwa sasa nimetubu, na tukumbuke yakwamba fedheha ya kweli, ni ile itayokuwa mbele ya Allah siku ya Qiyama, na mbele ya Viumbe wote, Malaika, Majini na Watu.

Swali: Mimi nafanya madhambi na ninatubu, kisha nafsi yangu inanishinda, narejea tena kwenye dhamb! Je toba yangu ya kwanza

inabatilika, kisha yakabaki madhambi yale ya mwanzo na haya mengine?

Jibu: Anaetubia dhambi, Allah anakubali toba yake, na akirejea tena kufanya dhambi kwa mara nyingine, atakuwa kama vile amefanya Maasi mapya, atatakiwa atubu tena, na toba yake ya kwanza ni sahihi.

Swali: Je! Inasihhi kufanya toba kwa dhambi Fulani ilihali naendelea kufanya dhambi nyingine?

Jibu: Itaswihi toba kutokana na dhambi Fulani, hata kama atakuwa anang'ang'ania kufanya dhambi nyingine, kwa sharti isiwe ile anayoifanyia toba, Mfano: Mtu akifanya toba kwa ajili ya Riba, na hakutubu kwa ajili ya kunywa pombe, toba yake kwenye Riba iko sahihi, lakini akitubia kunywa pombe kisha akawa anatomia Madawa ya kulevyia, au ametubia kutokana na kuzini na mwanamke Fulani kisha akawa anang'ang'ania kuzini na mwanamke mwingine, toba hii sio sahihi.

Swali: Nimeacha baadhi ya Faradhi katika masiku yaliyopita, zikiwemo, Swala, Funga, na Zaka, nifanye nini?

Jibu: Ama swala sio wajibu kuilipa, lakini badala yake inatakiwa ifanywe toba ya kweli na kudumisha kuswali, kufanya Istighfari (kuomba msamaha) kwa wingi, ili Allah aweze kusamehe.

Ama alieacha swaumu, kama alikuwa Muislam atalazimika kulipa tangu alipo acha, na pia kuwajibika kulisha masikini (fidia) kwa hesabu ya siku alizoacha.

Ama yule alieacha kutoa Zaka atalazimika atoe.

Swali: Nimeiba Mali za watu, na nimetubu kwa makosa hayo, lakini sizifahamu anuani zao.

Jibu: Utalazimika kuwatafuta kiasi cha uwezekano, ukiwapata wape mali zao ulizochukua kwao, na akifa mwenye mali wakabidhi warithi wake, na kama usipowaona,

pamoja na kutumia juhudi kubwa ya kuwatafuta, basi toa sadaka kwa niaba yao, Nuaia thawabu ziende kwao, na kama watakuwa Makafiri, basi Allah atawalipa hapahapa Duniani, na wala hatowapa chochote kesho Akhera.

Swali: Nimefanya kosa la Zinaa! Vipi nitatubu? Na kama mwanamke atapata ujauzito huyu mtoto ni wakwangu?

Jibu: Kama zinaa ilifanyika kwa ridhaa ya mwanamke na kukubali, haiwajibiki kwako isipokuwa toba tu, na mtoto hawi wako, na wala haiwajibiki kwako matumizi yake, kwakuwa ni mtoto wa zinaa, na mtoto kama huyu huwa anakutanishwa na nasaba ya mama yake tu.

Na wala haijuzu kwa mtu alietubia zinaa kumuoa mwanamke huyu kwa lengo la kustiri lile tukio la aibu, ama akitubu mwanamume na mwanamke pia akatubu na zikawa toba za kweli, hakutakuwa na ubaya wa kumuoa,

baada ya kuyakinisha kuwa hana ujauzito kwenye mfuko wake wa uzazi.

Na kama zinaa ilikuwa ya kubaka ama kumlazimisha mwanamke, katika hali hii itawajibika kwa mwanamume kutoa mahari ya mfano wake, ikiwa ni kama mbadala wa madhara aliyomsababishia, na atubie toba ya kweli, pamoja na kumsimashia Haddi (Adhabu), kama jambo likifikishwa kwenye utawala.

Swali: Nimeolewa na mtu mwema na nilifanya mambo ambayo hayamridhishi Allah kabla ya kuolewa, nini nifanye?

Jibu: Unawajibika kufanya toba ya kweli, na wala huwajibiki kumuambia mumeo yale uliyoyafanya.

Swali: Mambo gani yanawajibika kwa mwenye kutubia kosa la kulawiti?

Jibu: Ni wajibu kwa mtenda na mtendewa kufanya toba kubwa, kwani yeye anatambua

yale aliyoyafanya Allah kwa watu wa Nabii Lutwi, kutokana na ubaya wa makosa yao, hakika Allah alifanya yafuatayo:

1. Aliwapofoa macho yao wakawa vipofu.
2. Aliwatumia sauti kali ikawa sababu ya kifo chao.
3. Aliing'oa miji yao na kuiinua mbinguni kisha kuigeuza.
4. Aliwateremshia mvua ya mawe ya udongo wa kuchoma, yaliyopangiliwa, akawaangamiza wote.

Kwa sababu hiyo ndio akasema Mtume - Rehema na Amani za Allah ziwe juu yake:-
“Mkiwakuta wanafanya matendo ya watu wa Lutwi, basi muueni mtenda na mtendewa”
[Ameipokea Abuu Daud, Al-tirmidhy na Ibn Majah].

Itamlazimu kwa mwenye kufanya matendo haya toba ya kweli, na kumuomba msamaha Mwenyezi Mungu, kwa wingi.

Mwisho: Kumbuka ewe ndugu yangu kipenzi, Allah ana huruma zaidi kuliko mama kwa mwanawe, ataefanya toba ya kweli Allah anamkubalia toba yake, na mlango wa toba uko wazi wala haufungwi.

Na Rehema za Allah zimuendee Muhammad, na jamaa zake na Mas-haba wake wote.

Na shukrani zote za Allah ambae kwa neema zake ndio hutimia mambo mema.

YALIYOMO

UTANGULIZI	3
FADHILA ZA TOBA.....	3
MASHARTI YA TOBA.....	13
NA KATIKA HAKI:	14
BAADHI YA AINA ZA TOBA	15
TOBA YA KWELI.....	17
MAMBO YANAYO MSAIDIA MTU KUTUBU	19
VITU VINAVYO FUTA MADHAMBIBI	22
MASWALI NA MAJIBU:.....	25